

Jak pracovat s traumatem?

Abyste se už nemuseli cítit tak bezmocní

Informace pro všechny, kteří pracují s traumatizovanými dětmi a dospívajícími

**Tschechische
Ausgabe der
Broschüre:**

Trauma – was tun?

Damit Sie sich nicht mehr so hilflos
fühlen müssen

Informationen für alle, die mit
traumatisierten Kindern
und Jugendlichen zu
tun haben

Herausgeber: Unfallkasse NRW
2. unveränderter Nachdruck 2014
(Bestellnummer: S 47)

Umsetzung: GMF, Essen | Stand: Oktober 2020.
Autorin: Monika Dreiner, Dipl.-Psych., Analytische
Kinder- und Jugendlichentherapeutin, Psychologische
Psychotherapeutin, www.ztk-koeln.de

Die Texte dieser Broschüre sind urheberrechtlich
geschützt.

Jede Vervielfältigung im Ganzen oder in Auszügen bedarf
der vorherigen schriftlichen Genehmigung.
Dafür wenden Sie sich bitte an info@ztk-koeln.de

Dieses ist eine tschechische Übersetzung der
Broschüre „Trauma – was tun? Damit Sie sich nicht
mehr so hilflos fühlen müssen – Informationen für alle,
die mit traumatisierten Kindern und Jugendlichen zu
tun haben“

Rechte der Broschüre in Fremdsprachen:
Unfallkasse Berlin

Vážení rodiče,

při naší práci s traumatizovanými dětmi, dospívajícími a jejich rodiči v traumatologické ambulanci jsme často dotazováni na písemné informace. Rodiče nás žádají o něco, co by si mohli v klidu doma přečíst. Tato brožura má tuto mezeru zaplnit. Na těchto stránkách najdete nejdůležitější informace na téma „Trauma u dětí a dospívajících“.

Vezměte prosím na vědomí

Tato brožura však v žádném případě nemůže a nesmí nahradit případné nezbytné osobní odborné poradenství, terapii nebo lékařskou léčbu!

V zásadě platí:

Pokud je traumatizované dítě, zasáhne to celou rodinu, i když ne všichni členové rodiny zažili stresovou situaci.

Děti a dospívající nejsou stroje, každý člověk reaguje jinak. Co je pro jedno dítě dobré a užitečné, může jiné dráždit. Nejdůležitější je, abyste své dítě/dospívajícího pozorovali. Pozorně sledujte, co je pro ně dobré. Pokud se to týká i vás, postarejte se o to, abyste také dostali potřebnou podporu, a to i když jste danou situaci sami nezažili!

Nebojte se vyhledat odborného poradce nebo terapeuta vyškoleného v oblasti léčby traumat. Reakce a chování po psychickém traumatu mohou vypadat velmi neobvykle a šíleně a vyvolávat další obavy.

Psychotrauma vzniká v situaci, kdy selžou psychologické mechanismy pro zvládání zátěžových situací

Každý se může náhle a nečekaně ocitnout v situaci, která je natolik stresující, že se cítí bezmocný a bezradný. Život jako by se zastavil, zdá se, že už nic nefunguje, všechny způsoby a prostředky, které dříve pomáhaly zvládat obtížné situace, selhávají. Taková situace, kdy selžou psychologické mechanismy pro zvládání stresových

situací, se nazývá psychické trauma nebo psychotrauma. Může se jednat například o dopravní nehodu, které byl člověk svědkem nebo ji sám utrpěl. Traumatizující může být také zničení vlastního bytu požárem – nebo jinými přírodními živly. Totéž platí pro sexuální zneužívání a týrání.

Ne každá stresová situace je pro každého traumatizující

Ne každá stresující událost je však pro každého člověka psychotraumatem, tzn. že pokud například tři lidé zažijí stejnou stresovou situaci, jeden z nich obvykle nepotřebuje žádnou pomoc, druhý potřebuje malou podporu nebo poradenství a pouze jeden člověk potřebuje terapii. Lidé mají více či méně dobré samoléčebné schop-

nosti, které někdy potřebují jen trochu popostrčit a někdy opravdu nestačí. Každý to zná z nachlazení: Někdy člověk onemocní, jindy je vážně nemocný, možná dokonce dostane zápal plic, a pak zase má jen malý kašel a nic jiného. Pomoc, podpora a terapie znamenají mimo jiné aktivaci samoléčebných schopností.

Děti a dospívající potřebují chápat dospělé

Děti a dospívající potřebují zvláštní ochranu. V závislosti na věku jsou stejně více či méně závislí na pomoci a podpoře dospělých. Proto je důležité, aby děti a dospívající měly pocit, že je rodiče, rodina, učitelé a učitelky ve školce a ve škole a v ideál-

ním případech i přátelé po traumatické události akceptují a chápou. Potřebují se cítit v bezpečí a chtějí být přijímány a chápány se všemi svými nepochopitelnými pocity, myšlenkami a emocemi.

Psychotrauma ovlivňuje funkci mozku ve smyslu sebeobran

Kromě toho vyvolávají traumatizující zážitky u lidí všech věkových kategorií změny ve funkci mozku. Ty mohou být dočasné nebo – v závislosti na závažnosti traumatu – trvat i déle. Můžeme si to představit takto: V extrémně stresové situaci zajišťuje mozek, aby v první řadě správně fungovaly všechny funkce, které jsou nezbytné pro přežití. Jde například i o to, abychom – stejně jako naši předkové a zvířata – dokázali buď rychle utéct, dobře bojovat, nebo dělat mrtvého brouka, abychom nebyli odhaleni. Řetězec reakcí v mozku zajišťuje, že se do krve uvolňuje více stresových hormonů. Zvyšuje se pak krevní tlak, srdce bije rychleji, dýchání je mělké a

zrychlené. Převládá pocit strachu a ohrožení. Představte si, že musíte rychle utéct z nebezpečné situace, abyste si zachránili život. Pak je důležitější, abyste mohli rychle utíkat, než abyste pozorovali, co je krásného na cestě k vidění. Strach nám v tom prakticky brání.

Zapomínání jako ochrana

V mozku nastane zmatek. Lidé v ohrožení života mají často potíže přesně vnímat situaci zrakem, sluchem, hmatem nebo čichem. Jakmile nebezpečí (např. požár bytu) pomine, může se stát, že si velmi dobře pamatují zápach po požáru, ale ne přesně to, co se stalo nebo jak se to sta-

lo. Může se dokonce stát, že si někdo na událost zpočátku vůbec nepamatuje, například až od chvíle, kdy se dostane do bezpečí nemocnice. Úplné zapomenutí se nazývá amnézie. Amnézie je ochrana před vzpomínkou na hrozný zážitek. Pokud vaše dítě například tvrdí, že neví, jak se nehoda mohla stát, jak k ní došlo, může to být proto, že dítě využívá zapomínání, amnézii, aby se ochránilo před stresující vzpomínkou, a není vzdorovitě nebo umírněné.

Vyhýbání se jako ochrana

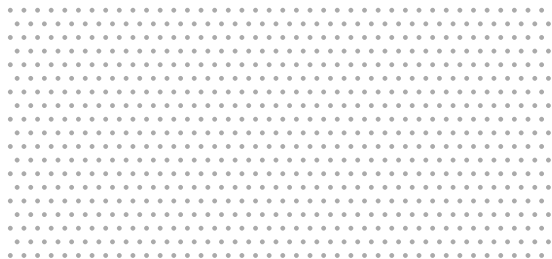
Další ochranou před vzpomínkou nebo opakováním zážitku je vyhýbat se všemu, co by mohlo takovou situaci znovu vyvolat. Pokud se například stala nehoda cestou do školy, může se dítě snažit vyhnout opakování nehody tím, že do školy nepůjde. V takovém případě se nejedná o pouhé „záškoláctví“, nýbrž o snahu dítěte chránit se.

Neustálá ostražitost jako ochrana

Dalším způsobem, jak se chránit, je dávat si neustále pozor a být vždy ve střehu. Tato extrémní ostražitost může vést k tomu, že dítě nebo dospívající nemůže usnout a/nebo trpí poruchy spánku. Děti i dospělí se opakovaně budí a často nejsou schopni znovu usnout. Děti mají v noci často noční můry a křičí ze spaní. Ráno nejsou odpočaté, nemohou se soustředit na práci/školu, jsou agresivní.

Problémy s koncentrací se projevují ve škole

Ale i bez problémů se spánkem je obtížné dávat všude pozor a zároveň se učit například anglická slovíčka. Pro děti a dospívající je učení často velmi obtížné, nedokážou se pořádně soustředit a hůře si zapamatují nové věci. Může se tedy stát, že děti/dospívající mohou po traumatické události dostávat horší známky ve škole.

Objevují se nečekané vzpomínky

Zmatek v mozku bohužel také znamená, že na hrozná zážitky nemůžeme rychle zapomenout. Může se stát, že se náhle a nečekaně objeví vzpomínka na část události – na obraz, vůni, zvuk nebo ránu. Traumatizovaným osobám se zdá, jako by v tu chvíli všechno prožívali znovu, i když se nic takového neděje. Proto se vyděsí, zpanikaří a utečou. V takových situacích nelze chování dětí/dospívajících z dané situace vůbec pochopit. Může se například stát, že dítě, které zažilo silný požár bytu, zpanikaří, když si někdo zapálí cigaretu.

kontrolu nad vzpomínkami a pocity se děti/dospívající mohou vědomě či nevědomě bránit usnutím, i když jsou ve skutečnosti velmi unavení.

Jak vidíte, existuje celá řada chování a prožitků, které mohou dětem a rodičům po hrozném traumatickém zážitku ztížit návrat do normálního života a pokračovat tam, kde trauma přerušilo jejich každodenní život.

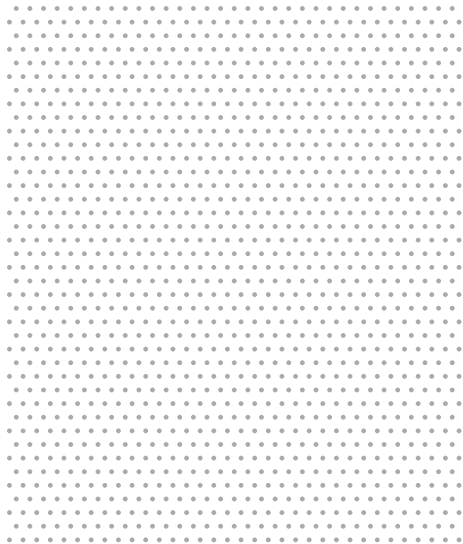
Vzpomínky se mohou náhle objevit i večer před spaním nebo se dokonce v noci vynořit jako noční můry. Ve snaze udržet si

Zpracování traumatického zážitku vyžaduje čas

Dnes víme, že potřebujeme čas, než se naše tělo, náš mozek i naše duše vrátí do běžného života. Je proto důležité, aby rodiče, prarodiče, učitelé a přátelé dopřáli dětem/dospívajícím čas na zpracování toho, co prožili. Následující časové období lze použít jako hrubé vodítko pro zpracování traumatu:

- V prvních 10 až 14 dnech se děti a dospívající ocitají v šoku. Vše je chaotické, nic není jako dřív. Během této doby je důležité, aby děti a dospívající byli v kontaktu s lidmi, kterým důvěřují. V případě potřeby může být užitečná krizová intervence pro celou rodinu, protože každý je nějakým způsobem zasažen.
- V následující fázi, která může trvat až šest měsíců nebo déle, děti a dospívající zpracovávají to, co zažili. Všichni lidé, kterým děti/dospívající důvěřují, jim mohou pomoci zapomenout na jejich prožitky. Pomoc by však měla být s dítětem/dospívajícím vždy domluvena. Často nepomáhá přesně to, co si myslí ostatní. Například dobře míněné otázky typu „Jak se máš?“ nebo „Pověz mi, co se stalo?“ mohou mít přesně opačný účinek. Případně může dítěti/dospívajícímu a jeho rodině pomoci poradenství. Pokud jsou však příznaky příliš závažné nebo se nelepší, může být užitečné konzultovat terapeuta, který se specializuje na léčbu poruch souvisejících s traumatem.
- Přibližně po šesti měsících je velmi dobře vidět, zda se dítě/dospívající a jeho rodina s traumatickým zážitkem vyrovnali. Pokud jsou stále patrné silné příznaky, je třeba urychleně vyhledat odbornou pomoc.

Děti a dospívající reagují různě v závislosti na tom, před jak dlouhou dobou k traumatu došlo. Tyto reakce však závisí také na tom, jak hrozná byla událost pro zasažené dítě. Pokud dítě přišlo o důležitou osobu ve svém životě (rodiče, prarodiče, sourozence, kamarády), obvykle to prožívá vážněji než například autonehodu s poškozením plechu. Totéž platí, pokud došlo ke zranění dítěte/dospívajícího nebo důležité osoby.

Děti potřebují podporu v závislosti na věku a vývoji

Pro zpracování traumatu je velmi důležité, aby se důležité osoby mohly o dítě/dospívajícího dobře postarat. Stejně jako v běžném životě se „péče o dítě nebo dospívajícího“ liší podle jejich věku. Rádi bychom vám proto představili chování, potíže nebo příznaky, které se u různých věkových skupin nejčastěji vyskytují a poskytlí vám rady, jak můžete své děti podpořit.

Potíže, příznaky nebo chování popsané na následujících stránkách lze u dětí a dospívajících pozorovat částečně nebo více či méně v plné míře, ale ne nutně současně.

Důležité

Tyto abnormality se mohou vyskytovat i u jiných nemocí. Pokud si nejste jisti, měli byste vždy konzultovat odborného poradce, příslušného terapeuta pro děti a dospívající nebo pediatra.

Kojenci a velmi malé děti

V této věkové skupině lze pozorovat následující chování. Dítě:

- je neklidné
- pláče, kňourá, zejména když blízká osoba není poblíže
- nechce pořádně pít, jíst
- má potíže se spánkem, křičí ze spaní, aniž by se probudilo
- velmi se upíná na rodiče
- křičí, když se na něj podívá cizí osoba nebo na něj promluví
- ztuhne a znehybní a/nebo se třese.

Pomůže, když na dítě budete mluvit konejšivým hlasem. Když na něj mluvíte a navazujete s ním fyzický kontakt, dáváte mu najevo, že není samo a že jste tu, abyste ho chránili. Znamé prostředí a známý denní režim pomáhají dítěti a rodině vrátit se do „normálního“ denního režimu.

Fyzické napětí a pocity ohrožení a úzkosti rodičů se přenášejí i na dítě. Proto se o sebe dobře starejte a v případě potřeby vyhledejte pomoc. Pokud se vám podaří se zklidnit, vaše dítě to vycítí a může se také uklidnit.

Pokud máte dojem, že vaše dítě může trpět fyzickými bolestmi, jděte s ním vždy také k dětskému lékaři.

Až se vaše dítě a rodina s tímto nejhorším zážitkem vyrovná, uvidíte, že se příznaky začnou měnit a zmírňovat. Pokud se příznaky zhoršují nebo přetrvávají, může vám dále pomoci odborný poradce nebo terapeut pro děti a dospívající.

Nechte dítě kreslit nebo si hrát, nekritizujte ho, dítě se snaží vyrovnat se situací po svém.

- Dítě má v noci noční můry, křičí, aniž by se skutečně probudilo.
- Dítě se náhle zarazí uprostřed hry, chůze, vyprávění atd., pláče, je agresivní, nereaguje na vás bez zjevného důvodu.
- Dítě je ufnukané a stěžuje si.
- Dítě se třese nebo je velmi strnulé.

Dítě vidí obrazy z události „v myslí“, prožívá vzpomínky. Není vzdorovitě nebo umírněné, ani nevychované. Nesnažte se dítě nutně probudit, uklidněte ho způsobem, který vyhovuje vám i dítěti.

- Dítě si již nehraje jako obvykle nebo si již nehraje samo.
- Už nechce chodit do školky a nemá zájem o své kamarády.
- Je agresivní vůči ostatním dětem nebo se zcela stáhne do ústraní.

Děti se snaží postarat o své bezpečí, jak nejlépe to ve svém věku dovedou. Mohou se domnívat, že se jim nic zlého nestane, pokud zůstanou ve svém známém prostředí (pokud jim poskytuje bezpečí).

Nenuťte své dítě, ale povzbuzujte ho, aby vyzkoušelo, zda chce znovu chodit do školky. Často velmi pomáhá, když se několik dní po události cítí bezpečně ve známém rodinném prostředí.

Děti předškolního věku

V této věkové skupině lze pozorovat následující chování:

- Dítě při hře opakuje části události stále dokola (např. po autonehodě stále do sebe naráží dvěma autíčky) nebo kreslí stále stejné obrázky události.

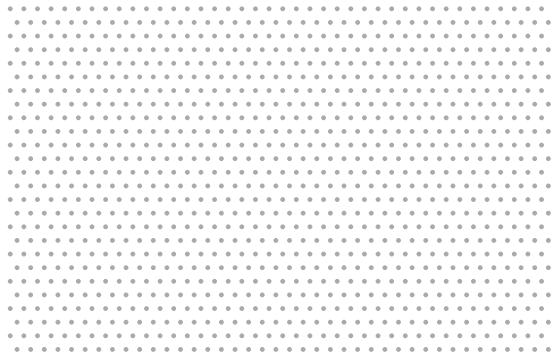
- Dítě se bojí chodit samo na záchod, znovu se pomočuje nebo pokakává; mluví „dětskou řečí“.
- Dítě nejí „správně“ (= jako obvykle), buď příliš málo, nebo příliš mnoho.
- Dítě „lpí na matce/otci“, upíná se na ně.

I to jsou pokusy dítěte, jak se vypořádat s návratem do svého režimu. Trestání nebo hubování nepomáhá. Chovat se určitou dobu jako menší dítě může být způsob, jak se vrátit do každodenního života.

- Dítě se leká „každé maličkosti“.
- Dítě je fyzicky neklidné, neustále chodí sem a tam.
- Nemůže usnout a v noci se stále budí a pláče, nebo začne být náměsíčné, nebo chce spát jen s rodiči.

Tyto reakce jsou normálními důsledky obrovského stresu. Vaše dítě nemůže jednoduše „vypnout“. Až stres odezní, vrátí se „normální“ reakce.

Až vaše dítě tento prožitek dobře zpracuje, příznaky a problémy s chováním se znatelně zmírní. Povzbuzujte své dítě, aby žilo stejně jako před událostí, aniž byste na něj vyvíjeli nátlak. Jakmile zjistíte, že se příznaky nebo abnormality zhoršují, je vhodné vyhledat odbornou pomoc pro rodinu.

Děti na prvním stupni základní školy

Děti v tomto věku již hodně přemýšlejí o životě a smrti, o budoucnosti a o sobě samých. Díky tomu je možné s dětmi diskutovat a mluvit více než s těmi mladšími. Může však být také obtížnější dozvědět se a pochopit dětské fantazie a myšlenky.

V této věkové skupině lze pozorovat následující chování:

- Kreslení nebo hraní prožité situace, někdy velmi podrobně.
- Stěžování si, že obrazy, myšlenky a vzpomínky na traumatizující situaci „nechtějí zmizet z hlavy“ nebo se „stále vrací“, zejména večer před spaním.
- Ponoření se do sebe a „zírání do prázdna“, nereagování na oslovení, zdánlivé nevnímání řečeného, jsou myšlenkami někde jinde.
- Noční můry a strach ze tmy.

Tyto mimovolné vzpomínky jsou zcela normální reakcí na hrozný zážitek. Zmizí, jakmile dítě zážitek zpracuje.

- Dítě odmítá chodit do školy.
- Stáhne se od kamarádů do ústraní a je raději samo.
- Už neumí být samo, znovu se upíná na dospělé.
- Doma a/nebo ve škole je velmi agresivní a snadno podrážděné.
- O koníčky už nejeví zájem.
- Dítě působí nešťastně a zamyšleně, pochybuje o sobě i o světě.
- Znovu mluví „dětskou řečí“, znovu si cucá palec a nemůže samo spát.
- Nejí jako obvykle: buď příliš málo, nebo příliš mnoho.
- Dítě si stěžuje na různé bolesti, které se někdy mění, jako jsou bolesti břicha, hlavy a nohou, ale nelze zjistit žádné fyzické onemocnění.

Tím, že se vyhýbá věcem a chová se jako menší dítě, se snaží dodat si jistotu a získat kontrolu nad svým životem. Bezprostředně po traumatickém zážitku může být přínosné dítě dočasně omluvit ze školy. Existují však i děti, které se od stresujících vzpomínek dokážou lépe odpoutat pomocí školy a kamarádů. Vyplatí se co nejvíce dodržovat obvyklý denní režim. Týká se to i drobných povinností dětí. Bolesti těla musí vyšetřit dětský lékař!

- Dítě je velmi neklidné, nedokáže v klidu sedět, stále pobíhá.
- Ve škole a při plnění domácích úkolů se nedokáže dobře soustředit.
- Má problémy s učením, rychle zapomíná, ale velmi dobře si pamatuje některé drobné detaily stresující události.
- Výkon ve škole se zhoršuje.
- Dítě má potíže s usínáním a večer se loudá, aby šlo co nejdříve spát.

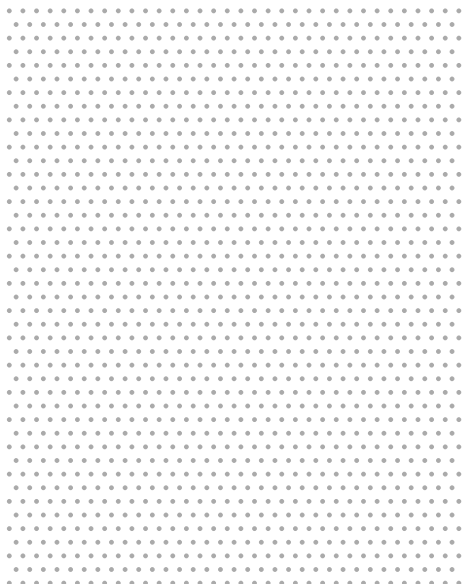
Dítě se snaží chránit extrémní ostražitostí. Dává neustálý pozor, zda nenastane něco, co by mohlo naznačovat tomu, že se hrozná událost bude opakovat. I toto chování se změní, jakmile dítě trauma zpracuje.

Může být užitečné informovat učitele o prožitém traumatu. Traumatizované děti se v době bezprostředně po traumatu velmi často nejsou schopny dobře učit, což neznamená, že jsou líné nebo hloupé!

Děti na druhém stupni základní školy a dospívající na středních školách

Příznaky se v podstatě stále více podobají těm, které mají dospělí.

Dospívající v tomto věku obvykle dokážou pojmenovat své pocity a myšlenky, ale neradi o nich mluví. Odpovídá to jejich věku a vývoji, kdy se pomalu odpoutávají od rodičů. Dospívající vyžadují stále méně pomoci a snaží se řešit problémy sami nebo

- strach, který dříve neměli
- zanedbávání školní docházky, izolace od přátel
- odmítání účasti na rodinném životě
- deprese, pocity osamělosti, přemítání o smyslu života, smrti a budoucnosti
- zvýšená podrážděnost a dokonce prudké agresivní výbuchy hněvu
- sebepoškozování (škrábání, řezání, bití)
- pokusy o sebeuklidňování pomocí alkoholu, léků, drog
- fyzické potíže, jako jsou bolesti hlavy, břicha, závratě, mdloby
- změněné stravovací návyky: příliš málo nebo příliš mnoho jídla
- potíže s usínáním, noční buzení
- neustálá únava nebo hyperaktivita
- noční můry
- „vnitřní neklid“, „neschopnost vypnout“
- potíže se soustředěním a poruchy učení

s přáteli. Traumatizující zážitek je staví do obtížné situace: Cítí, že tato zkušenost je pro ně natolik stresující, že je pro ně obtížné najít řešení vlastními silami a často se za to stydí. Na druhou stranu se také stydí za to, že pomoc skutečně potřebují, že se cítí bezmocní. Rodiče jsou často ti „poslední“, od kterých by pomoc přijali. Z pohodových a silných mladých lidí by se pak totiž stali „slaboši“, a to nechťejí, protože by se museli ještě více stydět.

Příznaky mohou být:

vtíravé vzpomínky (= intruze), zvuky, pocity a vůně spojené se vzpomínkami, noční můry, zvláštní tělesné pocity, výpadky paměti, mezery v paměti

Není nutné, aby byly vždy přítomny všechny uvedené příznaky. Může se také stát, že se dnes objeví některé příznaky, které zítra zmizí a pozítří se znovu objeví a pak se zase objeví nové příznaky.

Jako rodiče můžete dospívajícím pomoci také tím, že pro ně budete dobrým příkladem a vyhledáte pomoc, když to bude potřeba. V mnoha případech mohou přátelé nebo „cizí“ odborníci získat přístup k dospívajícím snadněji než jejich vlastní rodiče. To je pro rodiče velmi zraňující a velmi těžko snesitelné. Nejde však o to, dělat něco proti rodičům. Pro dospívající je to často jediná schůdná cesta, jak neztratit tvář a dále neotrást svým pošramocněným sebevědomím.

Pokud se zohlední potřeby dospívajících, je možné s nimi vést užitečný rozhovor o tom, co zažili. Dokud mají dospívající pocit, že mohou sami rozhodnout o tom, kdy, co a kolik toho řeknou, je pravděpodobnější, že se otevřou a přijmou podporu, kterou jim rodiče nabídnou. Pokud mají pocit, že jsou zpovídáni, mají tendenci se uzavřít do sebe, přestat komunikovat a odmítat veškeré rodičovské snahy.

Důležité

V neposlední řadě je důležité následující: V rodině, v níž jeden člen nebo dokonce celá rodina zažila traumatickou situaci, nese celá rodina vždy velkou zátěž. Jakkoli je to těžké, s potřebnou pomocí mohou všichni traumatizovaní lidé znovu najít své místo v životě.

Úloha úrazové pojišťovny po traumatických zážitcích ve škole

Úrazová pojišťovna pro zaměstnance ve veřejných službách (Unfallkasse) řídí a financuje cílenou následnou péči

V akutní fázi po traumatické události je nutný především zásah policie a zdravotnické záchranné služby.

Psychický tlak na děti je velký. Rodina nebo profesionální poradenské služby mohou být při zpracování traumatického zážitku oporou a pomocí. Úrazová pojišťovna pro zaměstnance ve veřejných službách (UK) je jedním z klíčových aktérů ve druhé fázi, kde jde o cílené a řízené propojení a koordinaci stávajících pomocných systémů a o poskytování dalších podpůrných služeb.

Unfallkasse je zákonné úrazové pojištění mimo jiné pro žáky spolkové země. Pokud bylo vaše dítě během školní docházky vystaveno traumatické události a vy zjistíte, že byste rádi vyhledali odbornou lékařskou nebo terapeutickou pomoc, garantuje UK svým pojištěncům místní, odbornou a interdisciplinární střednědobou a dlouhodobou psychologickou následnou péči.

Hlavním cílem krizové intervence je zabránit dlouhodobému psychickému poškození zdraví, zejména chronickému. Úrazová po-

jišťovna využívá všechny vhodné prostředky léčebné, pedagogické nebo pracovní a sociální rehabilitace, aby tomu předešla. Důležitým kritériem úspěšné interdisciplinární lékařské péče je co nejrychlejší posouzení potřeby následné lékařské péče odbornými partnery UK. Ti poskytují pomoc při optimalizaci další péče a zajišťují potřebnou výměnu informací s úrazovou pojišťovnou. Kromě toho je nezbytné, aby s UK úzce spolupracovaly i školy a včas jí předávaly jména a údaje zasažených dětí, zejména v případě velkého počtu potenciálně traumatizovaných dětí.

Úrazová pojišťovna pro zaměstnance ve veřejných službách kompenzuje případné zbylé škody na zdraví

I při dobré následné péči může být nutná další léčba po delší dobu. Pokud v důsledku traumatické události tělesné nebo duševní poškození zdraví přetrvává, vyplácí úrazová pojišťovna za určitých podmínek náhradu ve formě důchodu. Fáze léčebné, pracovní a sociální rehabilitace je podporována peněžitými dávkami.

Unfallkasse Nordrhein-Westfalen

**Moskauer Straße 18
40470 Düsseldorf
Telefon 0211 9024-0
Telefax 0211 9024-1355
www.unfallkasse-nrw.de**